

Előfizetési díj:

Egész évre 10 ft, félre 5 ft 50 kr., évnegyedre 3 ft, egy hónapra 1 ft. — Az esti kiadás külön kúldésért a vidékre: Egész évre 1 ft 50 kr., félre 80 kr., évnegyedre 50 kr., egy hónapra 20 kr.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI LAP.

Esti kiadás.

a 22. számhoz.

Kedd, február 21.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. belföldi. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demján László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppellik Alajosnál (Vollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse. off. Zeitungs-Agent.

Nyitási díjak: sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetéseket s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Bécs, február 18.

△ A politikai láthatár tisztulni kezd. Ma már nem tekintenek a mi kedélyes bécsi emberek oly feszültségtől remegő arccsal a Habietinek-Jirecek miniszterium mögé, keresvén éles szemekkel a félt reactio Mephistóját.

Általános hiedelem volt, hogy az ismeretlenek mögött nagyon is jól ismerteknek — kiknek vasmarkát mi is tapasztaltuk volt a Tisza- és Marosmentén — kell állani. Hanem mióta az új miniszterek Reichsrathot hívtak egybe s a meglepetés hatása is elmúlt, nyugodtabb kedéllyel gondolkoznak az öreg Kaiserstadtban is.

Voltak kérdések, kik a legelső alkotmányos lépésre is azt mondák: még mindig lehetséges az államesiny; azért hívták össze a Reichsrathot, hogy rövid úton ismét haza küldhessék, talán szétoszlassák.

Az így kombinálóknak segélyre volt a hírek tarka serege: hogy Beust elmegy, hátmögött kijáratot; hogy a magyarok is ó-conservatív kormányt kapnak ajándékol, s több ily hatásra számított elbeszélés. De a mikor nap után telt el s Beust elbocsátását még se hozta a hiv. „Wien. Ztg.“, az sem állott benne, hogy Andrassy siet a birodalmi kancellárság elfoglalására, vagy hogy a deakpárti miniszterium egy szép reggel az ó-conservatívokra talált saját támlányaiban — a bécsi jó polgárok is megcsendesedtek; miután dobhártyáikat már nem rezegette oly nagyon erősen a két „Presse“ riadója: hallgatni kezdetek, a „Tags Presse“ higgadt tanácsára, mely szerint nem a név teszi az embert, s azért, hogy valaki apjától furcsa hangzású nevet örökölt, még nem következik, hogy az államnak hasznos szolgálatokat ne tehessen, mivel hogy hivatali pályán szerzett szakismereteket, lehet szabadelvű, alkotmányhű polgár, s nem kell mulatlanul valamely titkos reactionarius hatalom vakészkezőnek lennie.

Egyelőre a hajdani centralista német lapok ijesztgetései elvesztették minden hatásukat; nagy követ dobáltak volt ok a vízbe s ettől az tágas körben gyűrűződött; hanem most ismét simává lett a tükör, s ebben a jó bécsiek már nem látják többé torzalkodóknak az új minisztereket; beszélnek róluk adomákat is, tehát a humor terrenumára vitték át a bírálgatást, míg meg-megélezzelik, de többé feltétlenül el nem itélik.

Hohenwartról például azt mondják, hogy kedves egyéniség, megnyerő modoru uraság; hogy közelebből így szól volna: örülök, hogy a miniszterium ki-nevezése s a Reichsrath összehívása közti időköz alkalmat nyújtott a journalistikának arra, hogy a lapok olvasóit a miniszterium ellen intézett támadásokkal jól tartassák — ha ez igaz, úgy politikai éles ész nyilatkozatának is lenne nevezhető; bár van benne egy jó adag optimizmus is; mert a vastagja csak akkor fog elkövetkezni, ha majd a skótkapun belüli támadót a „N. fr. Pr.“-et consorites fogják hangoztatni a Lajthán tül részek minden zugában.

A bécsi hangulat szelidülésére mutat az is, hogy Habietineket szakembereként emlegetik, ki távol akar maradni a politikától; Jirecek-ről pedig azt állítják, hogy élcelődve mondá, hát Wenczliczkert miért tartják az alkotmány hívének — már t. i. azt értette ez-zel, bár neve még furcsább hangzású mint az enyim.

Szóval itteni körökben a bizalmatlanságot a bevárás nyugodtsága váltá fel. De ha az új miniszterek utóbb megbolbanának, a mostani kedélyesség — talán azonnal kész lesz a megkövezésre, nem boosáthatják meg azt, hogy nem látnak köztük Herbstet s Giskrát stb.

A Királyföldről.

ar. — Egyetemünk febr. 20-ki ülésének érdekes napirendje lesz; tárgyalni fog egyebek közt Ujegyházszék képviselőjének felszólalása, melyben e testület nevezetes óhaját fejez ki, de a mely a mi egyéni nézetünk szerint céltalan sovárgás.

Azt óhajtaná t. i., hogy a jelenleg együtt ülő egyetem semmi oly határozatot se hozzon, mely a nemzeti vagy on egyes részeit illetné, vagy azok kezelésére kihatna; attól tart az ujegyházi képviselő, hogy a jelenlegi egyetemben nem a kerületek törvényes képviselői, hanem a többség egyéni meggyőződése döntene s így tiltakozásokra nyitna út.

Szintugy magok is érzik ez indoklás gyarlóságát, ezért érvül állítják oda azt, hogy a mostani Comes mint kinevezett nem a nemzet felelős hivatalnok, — végül, s ez akar lenni a legnyomatékosabb — az egyetem maga sem törvényes.

Ezeknek az argumentumoknak értékelése szám-talanszor ki volt mutatva e lapok hasábjain, ezekkel tehát tüzetesen foglalkozni, azok cáfolatába boosátkozni valódi idővesztetés lenne; annál is inkább, mert ha valaki azt a képviselőt nem tartja illetékesnek, melyet a polgárság tömege választott, — ha a Comesnek a király általi kinevezésétől diffidáltja, bár az alapki-váltságlevél is ép ezt és így rendeli, — ha azon egyetem törvényességét vonja kétségbe, melyet az illető polgárság

által beválasztott bizalmi férfiak képeznek — az ily konok-ságot capacitálni bizony falra: hányt borsó lenne és maradna mindenkori, erre ugyan senki se vállalkoznék.

Azt hisszük, hogy maga az egyetem sem fogja e részleteket vitatni, meg vannak azok világítva mind-azok előtt, ki egyáltalában látni akar; a kérdés csak az lesz, hogyan engedjék ezt a pusztába kiáltozó szót minél több ildommal elhangzani.

Arról természetesen nem állhatunk jót, vajjon nem ragad-e lándzsát valamelyik vérmesebb és elvakultabb ó-szász ez absurd ideák melletti harcra; hanem a gyakorlati józanság utait követő többség bizonynyal magára hagyandja a szelmalmok ellen harcolót, s tömör phalanxként mondandja el: térjünk más tárgyra, az idő kerekét vissza nem fordíthatjuk, a korigényeknek eleget kell tennünk.

Az ifjú századok nem tartoznak azok közé, kik a feudum és privilegium ingoványaiban való helytállást óhajtanák, — kik a korszerű reformoktól ítőznek: már pedig a ki a privilegiumok centumaira, a rendiségkori magát végkép lejárt egyetemre, stb. vágyik vissza, az a biztos elcsúszás csapásai felé tart, hol ugyan üdvöst, hasznost de főleg tartóást hiába keres, annál kevésbé nyerhetne tért annak megalkotására, mire a Királyföldnek szüksége van.

Lesz egy-egy különöz, ki az ifjú századokat a tiltakozás feletti napirendre térésért vádolni fogja az önkormányzat feladatával, talán többel is; de megnyugtathatja őket annak tudata, hogy ép ok akarják azt az önkormányzatot, mely valamennyi királyföldi polgár igényeit kielégíti, érdekeit oltalmazza, míg elleneik jogrészeinek kárával akarnák a romokat feuntartani.

Az unitáriusok egyházi képviselő tanácsa Kolozsvárt febr. 12. tartott üléséből a következő részvértiratot intézte Báro Eötvös József özvegyéhez:

Nagyméltóságu Bároné!

Nagyméltóságod nemes férjének, az általa boldogított és dicsővé tett báro Eötvös család fejének váratlan sirba szálltát a magyarság összes nagy családja a legmélyebb fájdalommal gyászolja: mert benne egyik legderekabb fiát, alkotó szellemű legnagyszerűbb polgárát s a nemzeti művelődés lángelkű apostolát veszítette el.

Az unitárius vallásközösség is vérző kebelével osztozik a nemzet-családot sebzó nagy vesztes fájdalomában. Mint nagybörzshint szülőltjei a Székelyföldnek, meleg könnyhullással öntözzük a nagy hazafi s bölcs és jószág miniszter áldott hamvait, a ki véglehel-letéig oly buzgó sőt önfeláldozó szeretete hevével munkálkodott a székely nép szellemi érdekeinek, valódi jobb-létének előmozdítására irányított terveinek kivételén; — és mint unitárius hitfelekezet hívei, örökre áldani fogjuk a szabadság és egyenlőség igéi fennkölt szellemi hirdetőjének magasos nevét, mint a ki még a negyvenes évek elején, közepette az unitárius vallást nem ismerő, vagy félreismerő előítéletes sokaságnak, a magyarhoni főrendek házában legelső emelte volt hatalmas, meggyőző szavát a mi szeretett egyházunk jogegyenlősítése mellett.

De távol legyen tőlünk most a családi mélységes gyász-napjaiban több szóval háborgatni Nagyméltóságodnak szent fájdalmait.

Az unitárius egyházközösség is a nagy és pótolhatatlan vesztes érzetében csak legbensőbb részvétének kívánt bár halvány kifejezést adni s erőltet hangon elre-begni, hogy a nemzet siratott nagy halottja tőlünk is, maga a dicsőült szívreható dala szerint „könnyet érdemel, mert szeretett.“

Midőn Nagyméltóságodnak és szeretett családjának magasos fájdalom elviselésére hathatós erőt esdeltel-nénk, az erő és vigasz egyedüli forrásától, a mennyei Atyától, maradunk öröklő mély tisztelettel

Nagyméltóságu Bároné

alázatos szolgálói:

Káli Nagy Elek, főgondnok. Kriza János, püspök.

Pap Mózes, jegyző.

Az unitáriusok e. k. tanácsából. Kolozsvár, febr.

12. 1871.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Feladott Pesten febr. 21. 10 óra — p. délelőtt. Érkezett Kolozsvárra febr. 21. 10 óra 20 p. d. e.

Bordeaux. Thiers magán-beszé-getés közben a köztársaság mellett nyilatkozott. **Versailles. Favre tiltakozott a hadi kontribuczióknak a fegyverszűnet alatti jogszerűtlen felhaj-tása ellen, a tiltakozás helyességét Bismarck is elismerte.**

Legújabb táviratok.

Páris, febr. 18. A „Vérité“ írja, miszerint az összes párisi lapok valószínűnek tartják a poroszok bevonulását. A nemzetőrök több zászlójára már is felszó-lították, hogy töltényeit adja be, mit a legfegyverzés kezdetének tekintenek. Bismarck a „La Presse“ szerint leg-közlebb közölte Favreval a békefeltételeket.

Lilleből azt írják az „Indépendance“-nak, hogy Németország Elsással és egy milliárd tallérral fog meg-elégedni, úgy hogy Lotharingia egészen Franciaországé maradna. A belga lap bihetetlennek tartja ezen hírt.

A „Liberal Lyonnais“ cz. lapban a következő figyel-met ébresztő javaslat jelent meg egy rendezendő plebis-citumra: A francia nemzet felhívatik, hogy igennel vagy nemmel feleljen a köv. hat. javaslatokra: 1) A francia nemzet eltipervá, de nem meghódítva a porosz erők által, megtagadja aláírni a békét az ország barbar megroha-nóival; 2) A francia nemzet a Washingtonban székelő Egyesült-Államoknak „adja“ magát; 3) Az Egyesült-Államok kormánya ez ajánlatot elfogadván, tüstént bir-tokába veszi Franciaország területét az 1870. júl. 19-n fennállott határok mellett; 4) Franciaország kiegészítő részét fogja képezni az Egyesült-Államnak, „Európai Egyesült-Államok“ nevezete alatt s ugyanazon alkotmányval, ugyanazon törvényekkel látatik el, természetesen a vallás és szokás által igényelt módosítások mellett; 5) Míg az Egyesült-Államok birtokukba veszik a francia területet, Franciaország kötelezi magát a há-boru folytatására a porosz erők ellen.

Garibaldi 18-án este Marseillebe indult, honnan Caprerába szándékozik. Midőn Bordeauxba érkezett volt a következő levelet intézte barátaihoz: „Az én program-mom következő: 1) A köztársaságra, becsületes embe-rekből álló kormányra fogok szavazni, mint a mely egye-dül képes megátolni, hogy az országban fél esztendő múlva lázadás ne törjön ki: 2) békefeltételek követel-em a háboru kitörése előtti status quot, a hadiköltséget azonban okvetlenül meg kell téríteniök azon uszályhordozóknak, kik a háboru mellett voltak, különösen pedig az imperialistáknak és a papoknak, kik a népet a háboru mellett szavazni bujtoztatták; a hadi kárpótlás összegét pedig a semleges hatalmak határozzák meg.

A „Times“-nek Versaillesból f. hó 17-ről távirják, hogy a németek kétségtelenül bevonulnak Párisba, s azt az alkudozások alatt katonailag megszállva tartandják. Azon körülmény, hogy az angol királyi trónbeszédében semmi szívélyes kifejezés sem fordulnak elő a németek sikereinek javára, Versaillesben kiábrándulást idézett elő, s kedvetlenül commentáltak.

A „N. fr. Presse“-nek jelentik Berlinből: A leg-újabb kimutatásokból kitűnik, hogy Franciaország vesz-teisége a jelen háboruban 800,000 emberre rug sebes-sültek, foglyok és halottakban. Most 500 ezer francia van hadilábon, azonban csaknem kizárólag fiatal, gya-korlatlan csapatok Franciaország 600,000 katonával kezdte meg a háborut, s az utólagos pótlásokkal össze-sen 1,400,000 embert állított ki. Minthogy azonban foglyokban szenvedett legnagyobb veszteséget: a háboru után Franciaország kétannyi számú csupattal fog ren-delkezni, mint a háboru előtt. A foglyokon kívül a francziák 200,000 embert veszítettek.

Litré levele.

Litré kitűnő tudományu bölcész, kit Gambetta a műegyetem tanárává nevezett ki, a „Daily News“ kiadó-jához szép levelet írt, melyre okot az említett angol lap megjegyzései adtak, melyekkel tanárra kinevezését kísérte.

E levélből átvesszük a következő helyeket: Az én czikke néhány megjegyzésre ad okot, mely-eket székségesnek tartok ön elé terjeszténi. Először is, e kinevezés nem jóvátétel lény volt. Sem Gambetta, sem én nem gondoltunk ilyesmire. Én 70 éves öreg ember va-gyok; és nem sokára el fogok tűnni az élők közül. Az állomás elfoglalása felette terhes volt réám nézve; de az elfogadás kötelesség volt, én nem utasíthatam vissza a nemzeti védelem kormányhozi ragaszkodásomnak e bi-zonyítékát. Ön hozzátesszi, hogy én egyike voltam azok-nak, a kiknek hazája minden polgárosult nemzetnél van. Ha én is nem rég így gondolkoztam, mint ön, most már nem gondolkozom így, mert az európai civilizáció épen legszebb tulajdonaitól van megfosztva — az igazság, mérsékelttség, emberiség, testvériség kincseitől.

Midőn a múlt év júl. 19-én az Institue-nál voltam és hírvül adtak nekem, hogy a hadizenet megtörtént: „Minő örülség!“ kiáltották körülöttem. Én részéről így kiál-tottam fel: „Roszabb, mint örülség: bűn az!“ Valóban bűn, nagy bűn volt az. A háboru folytatása Németország részéről most, midőn a francia köztársaság kétszer kért békét, nem kevésbé nagy véték.

Mostani tapasztalatom előtt soha sem hittem azt, hogy egy polgárosult nemzetet a jogtalanság, elnyomás, hódítás, gyűlölet, pusztítás, öldöklés szelleme lelkesít-

sen, mint a hogy a német nemzetet 55 évi szakadatlan béke és jó barátság után ez hatja által.

Fájdalom, ez így van; és kegytelen vagyok kije-lenteni, hogy azon kedvező véleményem a polgárosodás erkölcsi hatásáról, melyet eddig fenntartottam, igen korai volt. Nem kevésbé szomorít a semleges hatalmak maga-tartása, melyek úgy nézék egyik szomszédok lemeszá-roltatását, mintha az játék volna. Én nem vádolom az ön kormányt vagy az ön hazáját; én constatólok egy tényről és ez faj nekem. Mint francziának fájdalma szív-szaggató, mint európainak mély. Európa roppant veszély szélén áll. Ha Franciaország elesik, és valami módon a derék és szerencsétlen Lengyelország sorsára süllyed, Németország nagyraágysága és hódítási kapzsisága fék-telen lesz. Ausztria, Olasz, Oroszország és végre Anglia rendre fognak meglátni. Ha ok elég vakok egymást kölcsönösen nem segíteni, egymás után esnek el; remé-lek, hogy diadalmaskodnak, ha egyesülnek. Közi ön e levelet? Ez oly kegy lenne, melyet csak a szerencsét-lenség irányában tanúsítandó udvariasság ozimén kívánok, melyet tudomra, az angol nemzet soha sem tagadott meg. Van szerencsém stb.

E. Littré.

A nizzai olasz párt irata Garibaldihoz.

„Tábornok! Szomorú a jelen, még szomorúbb a jövő, és ön épen olyan jól tudja mint mi, hogy az ön szülővárosa mennyire elszomorodva és leérvé van egy oly kormány felett, melynek minden jog és szabadság kezelésének kellene lenni. Mi tábornok, az ön nagy nevének védelmére alá helyezzük magunkat, mert a közös haza szerencsétlenségébe, ha nem is szünne meg, de leg-alább egy percze enyhülne.

Tábornok! Mi csak ma vagyunk igazán önnek barátjai; mi az ön barátjait a mi gyermekeink közé szá-mítjuk, azon virágzó ifjak közé, kik nem egyszer kísér-ték önt a csatárré, a vörös inget felöltve és minden aggjaink tisztelői az ön nevének, az ön magatartásának. Tábornok! A nizzaiak egyértelműleg önt szemlélték ki a nemzetgyűlésre képviselőjüknek, még mielőtt a községi választmány önnek adá a mandatumot. Ön ismeri érzel-meinket, de mi mégis az ön szívéhez fordulunk, hogy ön, hazája szerencsétlenségével szemben, a nemzetgyű-lés előtt hangoztassa Nizza fájdalomsikoltását.

Mint a harcra fira ragadjon meg ön minden alkal-mat, hogy tiltakozzék a háboru ellen, és ha ön nagy volt Amerika és Olaszország harczaiban, nem kevésbé volt nagy, mint a genfi béke-congressus elnöke. Bármiként is gondolkozzék ön a jelen háboruról, kérjük önt, hogy a jelen nemzetgyűlés előtt jelentse ki, hogy Nizza az emberiség nevében és a köztársaság érdekében a bé-két óhajja; kérjük önt: emlékeztesse társait szent nem-zeti jogunkra, melynek ön egész dics- és nélkülözéseivel teljes életét szentelte.“

A németek által megszállt fran-czia terület.

A porosz „Staatsanzeiger“ következő közleményt hoz: Az 1871. jan. 28-ki egyezmény törvénye szerint a német hadseregek 22 francia departementet egészen, három részben tartanak megszállva. Ezen 25 megye, melyek némely pontok kivételével, egészen a németek kezében vannak, s melyek segédforrásai Franciaországra egészen kárba mentek, 2640 négyzetmérföldnyi területtel és 12 millió lakosnál többel bir, továbbá 62 millió franco földadót fizet. Ezenkívül részben még néhány megye is meg van szállva, s ezek összesen 3 millió hectarnyi területet, 2 millió lakost s 15. m. földadót képviselnek. Miután Franciaország területe mintegy 54 millió hectarra megy, lakossága 39 millió, mely egészen 160 millió földadót fizet, kitűnik, hogy a németek kezeiben Franciaország területének egy harmada, lakos-ságának egy harmadnál nagyobb része van. Ezen vidé-kek minden tekintetben leggazdagabb, a védelemre leg-inkább képesek. Jan. 27-ig huszontöt francia vár és erőd került a németek hatalmába.

Az erdélyi muzeum-egylet 1871 februárius 27-kén és eshetőleg 28-kán tartandó évi rendes közgyűlésének tárgysorozata.

1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. Titkári jelentés az igazgató választmány évi működéséről. 3. Pénztárnoki jelentés a pénztár állásáról, és a választmányilag meg-vizsgált pénztárszámadás előterjesztése. 4. Igazgatói jelentés a gyűjtemények állapotáról általán és a termé-szeti tár állapotáról külön. 5. Könyvtárnoki jelentés a könyv- és kézirattár állapotáról. 6. Jelentés a régiség-és éremtár állapotáról. 7. A múlt évi közgyűlésből ki-küldött vizsgáló bizottságok jelentései. 8. Vizsgáló bi-zottságok kinevezése. 9. Az igazgató lemondásának be-jelentése és az igazgató választmány erre vonatkozó ja-vaslatának előterjesztése. 10. A választmányból szá-

